

Wojciech Huszlak, Marta Woźniak

Wpływ dofinansowania ze środków EFS na rozwój współpracy środowiska naukowo-badawczego z sektorem małych i średnich przedsiębiorstw

Streszczenie: W artykule poruszony został problem współpracy środowiska naukowo-badawczego z małymi i średnimi przedsiębiorstwami. Pokazano także możliwość tworzenia dogodnych warunków do zaistnienia takiej współpracy na przykładzie projektu organizacji staży absolwenckich w przedsiębiorstwach. Potrzeba współdziałania tych dwóch środowisk wynikała w tym przypadku z konieczności realizacji celów projektu współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego. W artykule przedstawione zostały także rezultaty współpracy między uczelnią a małymi i średnimi przedsiębiorstwami, jak również ocena roli dofinansowania projektu ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS) na jej zainicjowanie i rozwój.

Współpraca środowiska naukowo-badawczego z przedsiębiorstwami

W dobie globalizacji gospodarki światowej, a tym samym coraz większej konkurencji, zdolność do kreowania innowacji staje się coraz ważniejszym czynnikiem, który warunkuje powodzenie ekonomiczne. Opiera się ona na działalności badawczo-rozwojowej. Jak wynika z badań przeprowadzonych przez Polską Agencję Rozwoju Przedsiębiorczości, w warunkach polskich poziom innowacyjności przekłada się bezpośrednio na rentowność firmy. Przedsiębiorstwa innowacyjne są zdecydowanie bardziej rentowne od tych, które nie ponoszą nakładów na działalność badawczo-rozwojową (B+R). Związek taki istnieje również w innych

rozwiniętych gospodarkach, a w szczególności dotyczy przedsiębiorstw działających w sektorach wysokiej techniki. Doskonałym przykładem jest Irlandia, która stała się najszybciej rozwijającym się krajem Unii Europejskiej minionego dziesięciolecia.

Tymczasem innowacyjność polskich przedsiębiorstw pozostaje nadal stosunkowo niska, co wyraża się jednym z najniższych wskaźników innowacyjności¹ w Europie. Należy zaznaczyć, że utrzymywanie się tego stanu przez dłuższy czas może oznaczać z dużym prawdopodobieństwem pogorszenie pozycji konkurencyjnej polskich przedsiębiorstw w przyszłości. Pod względem innowacyjności (rozumianej zarówno jako kreowanie, jak i wdrażanie nowych technologii) Polska zajmuje jedno z ostatnich miejsc wśród krajów UE oraz OECD.

Obecnie tylko niewielki odsetek przedsiębiorstw w Polsce może zostać zaliczony do grupy innowacyjnych. Jednocześnie należy zwrócić uwagę na fakt, że Polska ma jeden z najniższych wśród krajów UE wskaźników udziału wydatków na badania i rozwój, szczególnie w sektorze przedsiębiorstw. Według ostatnich dostępnych danych, w 2005 roku udział wydatków na B+R w wartości PKB wynosił w Polsce jedynie 0,56%, podczas gdy średnia dla UE-15 kształtowała się na poziomie 1,92%, a w USA odsetek ten wynosił 2,66%.

Około 2/5 środków na badania i rozwój zostało wydanych w ramach sektora publicznego, a jedynie 30% stanowiły wydatki na projekty badawcze w przedsiębiorstwach prywatnych. W porównaniu z innymi krajami rozwiniętymi w Polsce rola sektora publicznego w finansowaniu B+R jest zdecydowanie większa. W krajach UE-15 2/3 wydatków na badania i rozwój jest ponoszone przez przedsiębiorstwa, podczas gdy jedynie 12,5% przypada na sektor publiczny.

Powszechnie znanymi problemami są: mała liczba wdrożeń nowych technologii, mała liczba nowych przedsiębiorstw tworzonych na podstawie nowych technologii oraz niewystarczająca współpraca środowisk gospodarczych i naukowych. Według badań Centrum Analiz Społeczno-Ekonomicznych (CASE), do jednej z najważniejszych przyczyn tego stanu rzeczy należy zaliczyć brak efektywnej współpracy pomiędzy sektorem badawczo-rozwojowym i prywatnym w zakresie podnoszenia innowacyjności.

Wydaje się także, że konieczne jest promowanie wśród przedsiębiorców podstaw innowacyjnych. Tylko około 1% przedsiębiorstw dostrzega w swoich strategiach rozwoju innowację jako źródło przyszłej przewagi konkurencyjnej².

¹ Wskaźnik innowacyjności określa udział w badanej populacji przedsiębiorstw przemysłowych, które w okresie 3-letnim wprowadziły innowacje techniczne.

² Polska Konfederacja Pracodawców Prywatnych „Lewiatan”, M. Starczewska-Krzysztozek, *Konkurencyjność małych i średnich przedsiębiorstw – raport z badań „Monitoring kondycji sektora MSP 2006”*, Warszawa, maj 2006.

WPŁYW DOFINANSOWANIA ZE ŚRODKÓW EFS...

W latach dziewięćdziesiątych, wzrost krajowego sektora przedsiębiorstw opierał się na wykorzystaniu prostych rezerw posttransformacyjnych. Zarządy firm skupiały się na prostych procesach dostosowawczych i wykorzystywaniu przewagi kosztowej względem zachodnich konkurentów, wypełniając powstałą po transformacji gospodarczej lukę popytową na produkty i usługi podstawowe o niewielkiej wartości dodanej. Działania te zapewniały firmom wystarczający wzrost sprzedaży, który nie zmuszał ich do poszukiwania rozwiązań innowacyjnych. Obecnie przewagę konkurencyjną firmom może zapewnić jedynie inwestowanie w działania innowacyjne.

Działalność badawczo-rozwojowa sektora MSP w Polsce opiera się głównie na wewnętrznym wysiłku przedsiębiorstw. Duże firmy są bardziej skłonne do powierzania realizacji części prac jednostkom zewnętrznym – np. uczelniom czy firmom konsultingowym. Z kolei firmy z sektora MSP przejawiają umiarkowany stosunek do tego typu działań, co z kolei może wynikać w dużej mierze ze słabości kapitałowej tych przedsiębiorstw.

Struktura nakładów innowacyjnych w Polsce jest typowa dla państw o bardziej tradycyjnej gospodarce, w których wdraża się głównie technologie opracowane i wcześniej sprawdzone w innych krajach. Szczególnie dotyczy to małych i średnich przedsiębiorstw. W rezultacie 87% nakładów na innowacje w MSP przemysłowych stanowią wydatki inwestycyjne. Mniejszy udział inwestycji w nakładach innowacyjnych występuje w regionach, gdzie są większe nakłady na B+R, gdyż te dwie kategorie wydatków przeważają w Polsce. W UE-15 (starej piętnastki) wydatki inwestycyjne to około 22% nakładów innowacyjnych. Utrzymywanie się tego stanu odzwierciedla słabość procesu zarządzania innowacjami w polskich przedsiębiorstwach – odnosi się wrażenie, iż większość przedsiębiorstw chce zakupić nowe maszyny i uważa, że to wystarczy, by wygrać walkę konkurencyjną³. Śladową część nakładów innowacyjnych MSP stanowią wydatki na szkolenia personelu związane z wprowadzanymi innowacjami.

Badania przeprowadzone w latach 2001–2003 wśród polskich małych i średnich firm pokazały, że współpraca w procesie innowacyjnym, w szczególności z uczelniami, oraz wyższy poziom wykształcenia personelu sprzyjają wprowadzaniu przez przedsiębiorstwa innowacji w skali branży, co zwiększa szanse na wzrost rentowności i udziału firm w rynku. MSP współpracujące z jednostkami naukowo-badawczymi w procesie innowacyjnym cechują się też wyższymi udziałami eksportu w wartości sprzedaży⁴.

³ *Raport o stanie sektora małych i średnich przedsiębiorstw w Polsce w latach 2005–2006*, Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości, Warszawa 2007.

⁴ *Innowacyjność 2006. Stan innowacyjności, metody wspierania, programy badawcze. Raport*, Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości, Warszawa 2006.

Z najnowszych dostępnych badań wynika, że aż 20% polskich przedsiębiorców nie wie o możliwości współpracy ze środowiskiem naukowym. Aż 40% firm nie próbowało nigdy nawiązać współpracy z naukowcami, a 56% przedsiębiorców nie widzi potrzeby podejmowania współpracy z sektorem nauki, jednak ci, którzy podjęli tę współpracę, są z niej zadowoleni (68%). Zaledwie 3% firm jest zawiedzionych efektami tej współpracy, głównie z powodu „zbyt teoretycznego” podejścia naukowców do interesujących ich zagadnień i niezajomości realiów rynkowych. Kontrastuje to jednak z opiniami przedsiębiorców, którzy już podjęli współpracę z naukowcami. Twierdzą oni, że współpraca taka zapewnia zwiększenie innowacyjności firmy oraz powodzenie w konkurencji na rynku. Dzięki współpracy 61% przedsiębiorstw chciałoby wdrożyć innowacyjne rozwiązania, 51% – uzyskać dostęp do najnowszej wiedzy, a tylko 43% – podnieść konkurencyjność firmy.

Trzeba jednak zaznaczyć, że współpracy z przedsiębiorstwami nie poszukuje około 15% ośrodków naukowych; naukowcy uważają się również za bardziej aktywnych w poszukiwaniu dróg komercjalizacji badań.

Pracownicy naukowcy uważają, że głównymi przeszkodami we wdrażaniu ich pomysłów są: brak firm finansujących ich badania (35%), brak inicjatywy oraz zainteresowania ze strony przedsiębiorców (30%), brak dostatecznych zachęt ze strony państwa (30%) oraz brak kompetentnych pośredników we współpracy nauki i biznesu (25%). Według naukowców, dzięki współpracy z nimi firma będzie mogła: osiągnąć wyższe zyski i poprawić swoją pozycję konkurencyjną na rynku (62%) oraz stworzyć nowe miejsca pracy (39%)⁵.

Biorąc pod uwagę znaczenie współpracy sektora B+R z przedsiębiorstwami dla rozwoju gospodarczego Polski, wyniki powyższego badania należy uznać za bardzo istotną wskazówkę podejmowanych w przyszłości działań.

Konieczne są zatem zwiększenie świadomości przedsiębiorców co do możliwości współpracy z ośrodkami naukowymi i wynikających z niej realnych korzyści oraz umożliwienie obu stronom nawiązania współpracy i tworzenia forów współpracy, wymiany kontaktów i dialogu.

Należy się w związku z tym zastanowić, w jaki sposób można wspierać innowacyjność polegającą na wzmocnieniu współpracy pomiędzy sektorem badawczo-rozwojowym a gospodarką, a także jaką rolę w tym procesie mogą odegrać fundusze UE, w szczególności Europejski Fundusz Społeczny.

⁵ *Raport. Bariery współpracy przedsiębiorców i ośrodków naukowych*, Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego, Warszawa, listopad 2006.

Fundusze Unii Europejskiej

Fundusze strukturalne są instrumentami Polityki Strukturalnej Unii Europejskiej. Ich zadaniem jest wspieranie restrukturyzacji i modernizacji gospodarek krajów UE. W ten sposób zwiększa się spójność ekonomiczna i społeczna Unii. Fundusze kierowane są do tych sektorów gospodarki i regionów, które bez pomocy finansowej nie są w stanie osiągnąć średniego poziomu ekonomicznego w UE. Polska korzysta z funduszy strukturalnych od maja 2004 roku. Najważniejsze są dwa fundusze: Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego oraz Europejski Fundusz Społeczny. Na poziomie krajowym fundusze wdrażane są przez tzw. programy operacyjne.

Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego finansuje działania wspierające sferę badawczo-rozwojową o charakterze inwestycyjnym (tworzenie odpowiedniego zaplecza dla prowadzenia badań, infrastruktura badawcza etc.), natomiast finansowanie współpracy nauki i przedsiębiorstw wspierane jest w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego. W latach 2004–2006 fundusze dostępne były w ramach Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego. Poprzez ten program wdrażane były Regionalne Strategie Innowacji (RSI), których celem jest m.in. budowa w regionach trwałego partnerstwa pomiędzy jednostkami naukowymi a przemysłem, w ramach działania 2.6. Regionalne Strategie Innowacji i transfer wiedzy.

Główne cele działania to podniesienie potencjału regionalnego w zakresie innowacji poprzez wzmocnienie współpracy między sektorem badawczo-rozwojowym a gospodarką. Projekty obejmują m.in.: tworzenie Regionalnych Strategii Informacyjnych oraz sieci transferu innowacji pomiędzy sektorem badawczo-rozwojowym, przedsiębiorstwami i innymi podmiotami na poziomie regionalnym i lokalnym, rozwój systemu komunikowania się i wymiany informacji, takich jak informacje dotyczące szkoleń i innych działań edukacyjnych wspierających transfer innowacji, transfer wiedzy z sektora badawczo-rozwojowego do przedsiębiorstw przez staże w przedsiębiorstwach, stypendia dla najlepszych absolwentów szkół wyższych kontynuujących naukę na studiach doktoranckich z zakresu nauk ścisłych, technicznych oraz kierunków studiów wykorzystywanych w rozwoju klastrów przemysłowych.

W obecnym okresie programowania (2007–2013) finansowanie współpracy nauki z biznesem będzie realizowane poprzez Program Operacyjny Kapitał Ludzki w ramach następujących działań:

1. Działanie 4.2. Rozwój kwalifikacji kadr systemu B+R i wzrost świadomości roli nauki w rozwoju gospodarczym. Celem tego działania jest podniesienie kompetencji kadr systemu B+R do poziomu zapewniającego efektywną współ-

pracę jednostek naukowych i przedsiębiorstw w zakresie wdrażania osiągnięć naukowych w gospodarce. Do finansowania przewidziano projekty dotyczące podnoszenia umiejętności pracowników systemu B+R (np. kursy, szkolenia, studia podyplomowe) w dziedzinie zarządzania badaniami naukowymi i pracami rozwojowymi oraz komercjalizacji rezultatów prac badawczych (w tym również w zakresie ochrony własności intelektualnej i przemysłowej); projekty dotyczące podnoszenia świadomości pracowników systemu B+R w zakresie wagi i zasad badań naukowych i prac rozwojowych dla gospodarki, a także potrzeb sektora nauki i gospodarki w tym zakresie; przedsięwzięcia upowszechniające osiągnięcia nauki polskiej i światowej w procesie kształcenia na poziomie wyższym.

2. Działanie 8.2. Transfer wiedzy. Celem tego działania jest zwiększenie transferu wiedzy i wzmocnienie powiązań sfery B+R z przedsiębiorstwami, służące rozwojowi gospodarcemu regionów.

- Poddziałanie 8.2.1. Wsparcie dla współpracy sfery nauki i przedsiębiorstw. Do finansowania przewidziano następujące działania: staże i szkolenia praktyczne dla pracowników przedsiębiorstw w jednostkach naukowych, pracowników naukowych (uczelni i innych jednostek naukowych) w przedsiębiorstwach; promocja idei przedsiębiorczości akademickiej w celu komercjalizacji wiedzy i umiejętności zespołu działającego na uczelni lub w przemyśle (firmy typu *spin off* lub *spin out*); szkolenia i doradztwo dla pracowników uczelni i jednostek naukowych, doktorantów, studentów i absolwentów uczelni zamierzających rozpocząć własną działalność gospodarczą typu *spin off* lub *spin out*;
- Poddziałanie 8.2.2. Regionalne Strategie Innowacji. Do finansowania przewidziano następujące działania: tworzenie, rozwój i aktualizacja RSI przez studia, analizy, ekspertyzy; wsparcie szkoleniowo-doradcze dla podmiotów odpowiedzialnych za opracowanie i wdrażanie RSI; tworzenie i rozbudowa systemu monitorowania RSI; wsparcie tworzenia i rozwoju sieci współpracy i wymiany informacji między badaczami naukowymi a przedsiębiorcami w zakresie innowacji i transferu technologii pomiędzy przedsiębiorstwami a instytucjami badawczo-rozwojowymi, uczelniami i innymi podmiotami na poziomie regionalnym i lokalnym (poprzez m.in.: kampanie informacyjne i imprezy służące kojarzeniu partnerów i promocji transferu wiedzy i innowacji); rozwój systemu komunikowania się i wymiany informacji; stypendia naukowe dla doktorantów kształcących się na kierunkach uznanych za szczególnie istotne z punktu widzenia rozwoju województwa.

Projekt „Staże partnerskie dla innowacji w MSP”

Przykładem projektu finansowanego przez Europejski Fundusz Społeczny, którego celem było wzmocnienie współpracy pomiędzy uczelnią a firmami, jest projekt „Staże partnerskie dla innowacji w MSP”.

Projekt „Staże partnerskie dla innowacji MSP” zgodnie z podstawowymi kierunkami rozwoju wynikającymi z polityk wspólnotowych, w szczególności z polityką społeczeństwa informacyjnego, odpowiada na potrzeby i problemy małopolskich MSP związane z niskim poziomem absorpcji innowacyjnych technologii oraz transferu wiedzy z sektorem B+R.

Województwo małopolskie posiada niekwestionowane atuty mogące tworzyć silny potencjał dla innowacyjności – rozwinięte szkolnictwo wyższe oraz potencjał naukowy. Jednak liczne badania dowodzą, że potencjał ten nie jest wykorzystywany, co ma negatywny wpływ na konkurencyjność województwa. Poziom innowacyjności w małopolskich MSP oceniany jest jako niski, infrastruktura wspierania innowacji i transferu technologii jest słabo rozwinięta, a istniejące instytucje nie współpracują ze sobą.

Projekt wpisuje się całkowicie w założenia RSI celu strategicznego C.3. Innowacyjne Firmy – przez zarówno tworzenie regionalnych partnerstw dla innowacji, wspieranie rozwoju potencjału naukowego w regionie, jak i wspieranie tworzenia oraz rozwoju przedsiębiorstw nowatorskich i zaawansowanych technologicznie.

Z sondażu przeprowadzonego wśród pracodawców przystępujących do projektu wynika, że największych problemów we wdrażaniu innowacyjnych technologii przysparza im brak wykwalifikowanej kadry oraz wystarczających funduszy. **Firmy głównie opierają się na zasobach ludzkich we własnych jednostkach, nie korzystają z możliwości transferu wiedzy (potwierdzają to wyniki podane w RSI – w 40,5% firm nowe rozwiązania tworzy własny personel). Zaledwie 23% firm współpracuje z uczelnią wyższą.** Jednocześnie połowa badanych podaje, że **30% pracowników nie posiada znajomości obsługi nowoczesnych technologii.** Warto wspomnieć też, że przedsiębiorcy **niechętnie zatrudniają młode osoby**; województwo wyróżnia się na tle pozostałych najwyższym odsetkiem bezrobotnych młodych osób – stopa bezrobocia kształtuje się na poziomie dwukrotnie wyższym niż w Polsce (raport „Województwo małopolskie”). Problemem dla innowacyjności MSP jest także brak funduszy na wdrażanie przedsięwzięć rozwojowych. Równocześnie małopolscy przedsiębiorcy nie korzystają w wystarczającym stopniu z możliwości dofinansowania tych przedsięwzięć ze źródeł zewnętrznych, np. funduszy unijnych (wniosek o dofinansowanie złożyło zaledwie 17% małopolskich firm, z czego tylko połowę rozpatrzono pozytywnie).

Projekt stanowił próbę podjęcia działań zmierzających do zmiany przedstawionej sytuacji.

Przedsiębiorstwa (w sumie 13 firm) zgłosiły swój udział w projekcie, ponieważ upatrują w nim szansę na skuteczny rozwój firmy. Przedstawiciele małopolskiego sektora MSP biorący udział w projekcie podają dwie główne bariery w skutecznym wdrażaniu innowacyjnych technologii:

1. Brak wykwalifikowanych pracowników.
2. Brak funduszy na wdrażanie innowacyjnych przedsięwzięć rozwojowych.

Realizacja projektu

Projekt zakładał organizację 20 płatnych staży dla studentów i absolwentów uczelni w 13 przedsiębiorstwach, których celem było wdrożenie innowacyjnych systemów i rozwiązań informatycznych, służących podnoszeniu konkurencyjności i jakości funkcjonowania firm. Projekt realizowany był w partnerstwie pod przewodnictwem Krakowskiej Szkoły Wyższej im. Andrzeja Frycza Modrzewskiego. Partnerami w projekcie były: Stowarzyszenie PLinEU oraz 3 firmy informatyczne – Compass Internet Services Network s.c., Omni–Araneo s.c., ESC SA.

Staże poprzedzone były profesjonalnym przygotowaniem absolwentów, polegającym na ich udziale w warsztatach rozwijających kompetencje miękkie oraz specjalistycznych warsztatach informatycznych.

Staż podzielono na 2 etapy: I – szkolenie w firmie informatycznej trwające miesiąc; II – realizacja projektu wdrożeniowego w firmie przy współpracy z doradcą z uczelni. Taka konstrukcja miała na celu usprawnienie komunikacji pomiędzy firmą informatyczną a klientem – czyli firmą, która wdraża innowacyjne rozwiązania, najczęściej informatyczne. Już sam fakt poznania specyfiki funkcjonowania firm informatycznych stanowił wartość dodaną dla firm, w których było prowadzone wdrożenie. Stażysta pełnił rolę doskonałego łącznika rozumiejącego język informatyczny. Drugi etap stażu trwał nawet 10 miesięcy. W trakcie stażu stażyści mieli również możliwość konsultacji ze specjalistami w zakresie wdrażania nowych technologii wywodzącymi się ze środowisk uczelnianych.

Rezultaty projektu

Przeprowadzona ewaluacja projektu pozwoliła na zbadanie jego rezultatów określonych we wniosku o dofinansowanie. Najważniejszym z nich w kontekście współpracy uczelni i przedsiębiorstw było podniesienie konkurencyjności przedsiębiorstw poprzez wdrożenie innowacji w zakresie technologii informatycznych. W rozu-

WPŁYW DOFINANSOWANIA ZE ŚRODKÓW EFS...

mieniu projektu innowacją była każda zmiana (głównie technologiczna), która z punktu widzenia danej firmy prowadziła do stworzenia nowych technologii, produktów i usług zaspokajających nowe potrzeby klienta lub dotychczasowe (znane) w nowy (bardziej kompetentny) sposób. Tym samym dzięki wdrożeniu innowacji wzrastała pozycja i konkurencyjność firmy.

W każdej z 13 uczestniczących w projekcie firm z sektora MSP wdrażany był jeden projekt innowacyjny podzielony na dwa etapy. Wyjątkiem była jedna firma, w której równocześnie realizowano dwa projekty innowacyjne. Jak pokazują wyniki badań, większość przedsiębiorstw osiągnęła poziom wskaźników założonych w początkowej ewaluacji projektu.

Rozwiązania innowacyjne wdrażane w przedsiębiorstwach objętych projektem miały dwojaki charakter: procesowy (5) i organizacyjny (5). Żadna z firm nie wprowadzała innowacji produktowej.

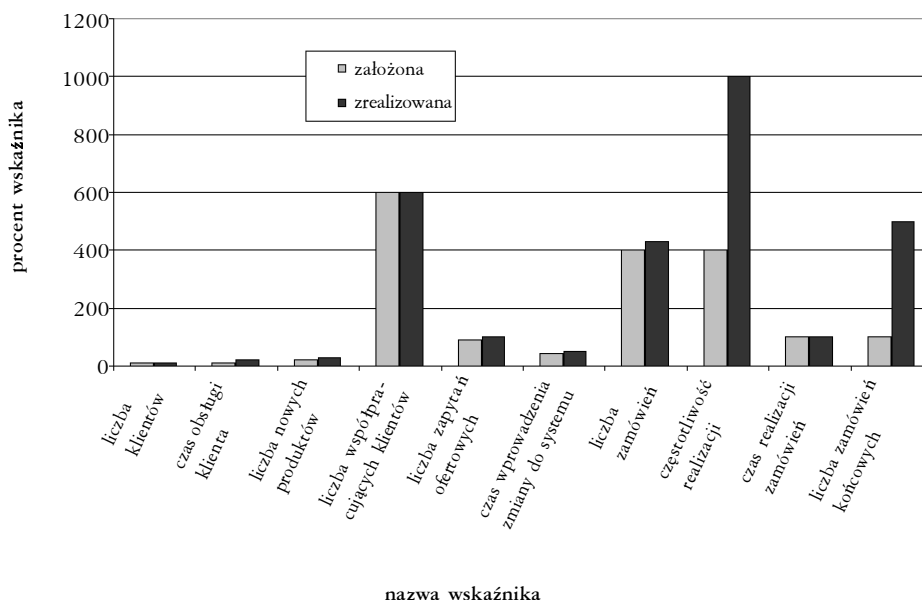
Wdrażanie innowacyjnych rozwiązań w firmach przyczyniło się do usprawnienia i polepszenia ich sposobu funkcjonowania. Świadczy o tym poziom osiągnięcia założonych wskaźników w ramach ewaluacji *a priori*. Wskaźniki zostały dobrane w ten sposób, aby w najbardziej wiarygodny, a zarazem wyraźny sposób pokazać zmianę, jaka dzięki wdrożeniu innowacji zaszła w firmie.

W większości zakładane na początku procesu wdrażania wartości wskaźników zostały osiągnięte lub zbliżyły się do pożądanego poziomu. Tylko w jednym przypadku wartość wskaźnika osiągnęła niecałe 50%. Niemniej sytuacja firmy uległa znacznej poprawie, zwiększając liczbę klientów końcowych o 100% w stosunku do sytuacji sprzed wdrożenia innowacji. Na uwagę zasługuje również, że jest to firma, która w trakcie uczestnictwa w projekcie skorzystała z możliwości konsultacji z doradcą wskazanym przez lidera projektu – Krakowską Szkołę Wyższą. Badanie funkcjonalności strony WWW przeprowadzone przez zespół konsultantów wykazało spore braki we wdrożonym narzędziu, co może być przyczyną owej niższej niż zakładano efektywności innowacji. Niemniej jednak z pewnością jako korzyść z uczestnictwa w projekcie należy wskazać wnioski płynące z przeprowadzonej analizy, które zostaną wykorzystane przez firmę do usprawnienia wdrożonego systemu sprzedaży internetowej.

Wśród badanych przedsiębiorstw wyróżnia się firma, w której zakładane wcześniej wartości wskaźnika zostały przekroczone aż czterokrotnie.

Postęp w osiąganiu zakładanych wskaźników, a więc zmiany, jakiej uczestnikami stali się beneficjenci instytucjonalni projektu „Staże partnerskie dla innowacji w MSP”, przedstawia poniższy rysunek.

Rys. 1. Realizacja projektu

Źródło: raport z ewaluacji projektu „Staże partnerskie dla innowacji w MSP”.

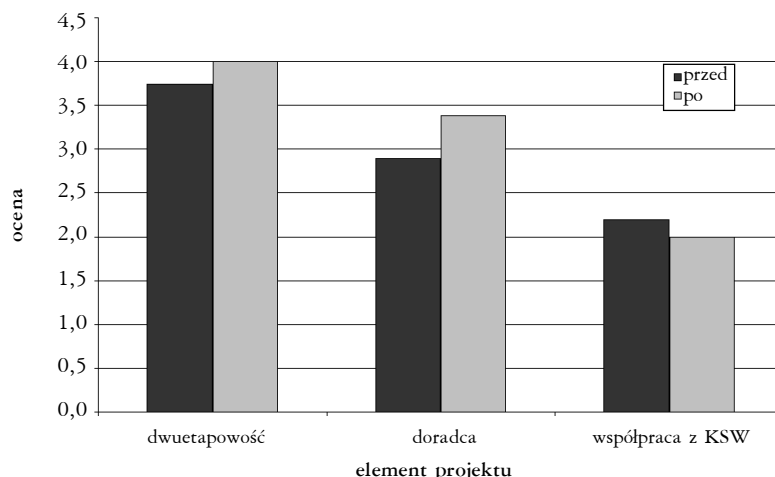
Przedmiotem ewaluacji końcowej było także oszacowanie, jak poszczególne elementy projektu sprzyjały wdrożeniu zmiany. Pod uwagę brano następujące czynniki:

1. Dwuetapowość staży.
2. Współpracę z Krakowską Szkołą Wyższą.
3. Współpracę z doradcą.

Według firm, najważniejszym, korzystnie wpływającym na wdrożenie zmiany elementem projektu był podział programu stażowego na dwa etapy. Pierwszy, trwający miesiąc, odbywał się w firmie informatycznej opracowującej innowację, która następnie była wdrażana w firmie docelowej. Podczas tego etapu stażysta zapoznawał się ze specyfiką innowacji i był przygotowywany do jej wdrożenia podczas drugiego etapu stażu. Przedstawiciele firm docelowych wskazywali, że rozwiązanie polegające na podziale stażu na dwa etapy umożliwiło bardzo dobre przygotowanie stażysty do aktywnego włączenia się w proces wdrażania innowacji oraz nawiązanie ścisłej i owocnej współpracy pomiędzy wszystkimi stronami zaangażowanymi w projekt.

Bardzo ciekawie przedstawia się porównanie oceny oczekiwań firm wskazanych w ewaluacji początkowej i rzeczywistej oceny dokonanej w ewaluacji końcowej (rys. 2).

Rys. 2. Porównanie ocen

Źródło: raport z ewaluacji projektu „Staże partnerskie dla innowacji w MSP”.

W większości przypadków oczekiwania firm względem wpływu poszczególnych elementów projektu na wdrożenie innowacji przewyższają ocenę dokonaną na zakończenie projektu. Oczekiwania te nie zostały w pełni spełnione jedynie w przypadku współpracy z Krakowską Szkołą Wyższą, co można tłumaczyć problemami administracyjnymi związanymi z rozliczeniami środków unijnych. Jest to powszechny problem, również instytucji realizujących projekty unijne indywidualnie. Z tą oceną kontrastuje natomiast wysoka nota (przewyższająca poziom 3 – „miało duże znaczenie”) wystawiona współpracy z doradcą stażysty wskazanym przez KSW. Oczekiwania firm, które miały okazję współpracować z zespołem konsultantów, zostały w pełnym zakresie spełnione. Jak wspomniano, wysoko oceniono dwuetapowy charakter stażu – najwyższa nota – 4.

Istotnym rezultatem projektu było zdobycie przez stażystów doświadczenia zawodowego w zakresie wdrażania innowacji podnoszących jakość funkcjonowania firm. Ponad 50-procentowy wskaźnik pozyskania zatrudnienia przez uczestników projektu po zakończonym stażu jest wymiernym i jednym z najbardziej wartościowych skutków projektu.

Realizacja projektu „Staże partnerskie dla innowacji w MSP” wiązała się także z wypracowaniem rezultatów, które mogą być rozpatrywane w kategoriach korzyści zarówno dla partnerstwa realizującego projekt, jak i wdrażania strategii innowacji w województwie małopolskim⁶:

⁶ Raport z ewaluacji projektu „Staże partnerskie dla innowacji w MSP”, Krakowska Szkoła Wyższa im. Andrzeja Frycza Modrzewskiego, 2008.

1. W styczniu 2008 roku odbyło się w Tarnowie seminarium upowszechniające rezultaty projektu oraz promujące ideę innowacyjności. Uczestnicy spotkania – głównie lokalni przedstawiciele sektora MSP – mieli okazję zapoznać się ze specyfiką projektu, a przede wszystkim poznać możliwości pozyskania dofinansowania z funduszy strukturalnych na realizację przedsięwzięć innowacyjnych w swoich firmach. W ten sposób zwiększone zostały zasięg projektu oraz zainteresowanie przedsiębiorców nowoczesnymi technologiami.
2. W marcu 2008 roku odbyła się konferencja w Krakowie, której celem było podsumowanie projektu oraz zaprezentowanie nowej sieci współpracy pod nazwą Klub Firmy Innowacyjnej. Pierwszymi członkami Klubu zostały firmy uczestniczące w projekcie. Celem przedsięwzięcia jest wymiana informacji na temat wdrażania innowacji w przedsiębiorstwach różnych branż i sektorów. Powstanie Klubu zapewni trwałość projektu.
3. W ramach projektu powstały dwie publikacje. Pierwsza, wydana przez Krakowską Szkołę Wyższą, prezentuje rezultaty i podsumowanie projektu. Druga, przygotowana przez partnera – Stowarzyszenie Doradców Europejskich, zawiera aktualne informacje na temat możliwości pozyskania dofinansowania na działalność innowacyjną firmy. Publikacje będą rozpowszechniane wśród przedsiębiorców i innych instytucji związanych z biznesem, co przyczyni się do zwiększenia zasięgu oddziaływania projektu.

Podsumowanie

Uczestnictwo w projekcie przysporzyło wiele korzyści stronom zaangażowanym w jego realizację. Był on wyzwaniem zarówno dla lidera – Krakowskiej Szkoły Wyższej, jak i dla firm informatycznych oraz stażystów. Wyzwanie to wiązało się nie tylko z ambitnymi celami projektu, lecz także z samym, dla większości podmiotów nowym doświadczeniem związanym z uczestnictwem w przedsięwzięciu realizowanym w partnerstwie. Dodatkowym utrudnieniem była z pewnością sfera administracyjna projektu determinowana przez ściśle określone zasady i przepisy wynikające z faktu dofinansowania działań z Europejskiego Funduszu Społecznego.

Podsumowując, można wskazać następujące plusy przedsięwzięcia:

1. Projekt oparty na partnerskiej współpracy integrującej dwa środowiska: naukowo-badawcze oraz biznesowe.
2. Innowacyjność projektu polegająca na podziale programu stażowego na dwa etapy, który umożliwił optymalne wykorzystanie wiedzy i umiejętności stażysty.
3. Staże dofinansowane z Europejskiego Funduszu Społecznego, dzięki czemu firmy nie musiały ponosić kosztów związanych z zatrudnieniem pracownika zajmującego się wdrożeniem innowacji.

WPŁYW DOFINANSOWANIA ZE ŚRODKÓW EFS...

Utrudnieniem realizacji projektu było to, że pewne elementy przedsięwzięcia, które miały wzmacniać transfer wiedzy pomiędzy środowiskiem naukowym a biznesowym, nie zostały w pełni wykorzystane. W niewielkim stopniu firmy skorzystały z możliwości oferowanego przez uczelnię doradztwa w zakresie wdrażania innowacji. Te, które pod koniec realizacji projektu zdecydowały się na konsultację, skorzystały na niej w bardzo konkretny sposób i wysoko ją oceniły. Można przypuszczać, że przeszkodą w nawiązaniu takiej współpracy jest brak zaufania i świadomości własnych potrzeb i możliwości zarówno ze strony naukowo-badawczej, jak i ze strony przedsiębiorców. Uświadomienie sobie tych trudności może pomóc w konstruowaniu i planowaniu podobnych przedsięwzięć, a także w szacowaniu ryzyka oraz jego minimalizowaniu.

Wzmacnianie współpracy pomiędzy sferą naukowo-badawczą a przedsiębiorstwami jest trudnym zadaniem. Wymaga ogromnych nakładów finansowych, przede wszystkim zaangażowania obydwu stron – środowisk naukowych i przedsiębiorstw. Wszyscy uczestnicy projektu, przedstawiciele firm i uczelni są świadomi, że jedynie dzięki finansowaniu zewnętrznemu możliwe było podjęcie próby zbliżenia tych dwóch środowisk w takim stopniu. Bez środków unijnych realizacja projektów innowacyjnych byłaby możliwa, ale nie w takiej liczbie, w mniejszym zakresie i dłuższym czasie.

Bibliografia

- Innowacyjność 2006. Stan innowacyjności, metody wspierania, programy badawcze. Raport*, Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości, Warszawa 2006.
- Polska Konfederacja Pracodawców Prywatnych „Lewiatan”, M. Starczewska-Krzysztozek, *Konkurencyjność małych i średnich przedsiębiorstw – raport z badań „Monitoring kondycji sektora MSP 2006”*, Warszawa, maj 2006.
- Program operacyjny „Kapitał ludzki”*, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Warszawa 2007.
- Raport „Bariery współpracy przedsiębiorców i ośrodków naukowych”*, Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego, Warszawa, listopad 2006.
- Raport o stanie sektora małych i średnich przedsiębiorstw w Polsce w latach 2005–2006*, Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości, Warszawa 2007.
- Raport z ewaluacji projektu „Staże partnerskie dla innowacji w MSP”, Krakowska Szkoła Wyższa im. Andrzeja Frycza Modrzewskiego, 2008.
- Zintegrowany program rozwoju regionalnego, Ministerstwo Gospodarki, Warszawa 2005.

Wojciech Huszlak, Marta Woźniak

How EFS grants influence cooperation between the academic and research milieu with the MSP sector

The paper deals with the issue of cooperation of the research and development with small and medium-size business. The possibility has also been presented of creating comfortable conditions for such cooperation with the example of the project of organisation of post-graduate work education in companies. The need of cooperation of these two circles resulted in this case from the necessity of achieving the objectives of a project co-financed from the funds of the European Social Fund. The paper presents also the results of cooperation undertaken between the school facility and small and medium-size companies, as well as assessment of the role of subsidies for the project from EFS funds for its initiation and development.